

Het concept provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling 2007-2013

--- een kansrijk perspectief ---

**Provincie Limburg
November 2006**

Inhoudsopgave

Voorwoord.

1. Inleiding

- 1.1 Waarom een provinciaal Meerjarenprogramma?
- 1.2 Zeven thema's
- 1.3 Financiering van provinciaal Meerjarenprogramma

2. Uitvoeringstrategie

- 2.1 Uitvoering van het provinciaal Meerjarenprogramma
- 2.2 Uitvoeringsorganisatie
- 2.3 Subsidieverordening inrichting landelijk gebied

3 Ontwikkelingen en opgaven in het landelijk gebied

- 3.1 Ontwikkelingen landelijk gebied
- 3.2 Opgaven in het landelijk gebied

4 Doelen van het provinciaal Meerjarenprogramma

- 4.1 Algemeen
- 4.2 Landbouw
- 4.3 Natuur
- 4.4 Landschap en cultuurhistorie
- 4.5 Veerkrachtige watersystemen
- 4.6 Toerisme en recreatie
- 4.7 Wonen, werken leefbaarheid
- 4.8 Stad-land relaties en internationale dimensie

5 Financiering en monitoring

- 5.1 Algemeen
- 5.2 Financiering door de partners
- 5.3 Monitoring
- 5.4 Strategische milieubeoordeling

Bijlage:

Doelenboom van het provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling 2007-2013

Voorwoord

Plattelandsontwikkeling: meer kansen door heldere keuzes

In zeven jaar 600 miljoen euro investeren in het Limburgse platteland is een enorme uitdaging. Dit Provinciaal Meerjarenprogramma (pMJP) vormt de start van die uitdaging. In het pMJP staan immers alle ambities die de Provincie voor de periode 2007-2013 voor haar landelijk gebied heeft.

De rijksoverheid stelt voor de periode 2007-2013 een bedrag ter beschikking aan de provincies voor plattelandsontwikkeling. Grondslag hiervoor is de nieuwe Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG). De Provincie krijgt de verantwoordelijkheid voor het programmeren van die middelen. Vrijblijvend is die rijksbijdrage niet, zij is gekoppeld aan vooraf afgesproken doelstellingen. In 2013 wordt afgerekend. Kortom: over het einddoel worden afspraken gemaakt, maar de weg ernaar toe biedt ruimte voor een creatieve, gebiedsgerichte aanpak.

Voor de thema's landbouw, natuur, landschap en cultuurhistorie, water, toerisme, recreatie, leefbaarheid en stad-land relaties zijn in het pMJP doelstellingen opgenomen, en is een kostenbegroting gemaakt voor de komende zeven jaar. Die ambitie is niet helemaal nieuw, ze vindt haar basis in de eerder vastgestelde doelen van de reconstructie en de herijking plan van aanpak Zuid-Limburg.

Maar de uitvoering van plattelandsontwikkeling in Limburg gaat verder. Onder de noemer 'Platteland in Uitvoering' is gekozen voor een andere manier van werken: ontwikkelingsgericht, vanuit de gedachte dat die ontwikkeling alleen slaagt als alle partners in dat landelijke gebied, gemeenten, waterschappen, belangenorganisaties, sámen met de Provincie verantwoordelijkheid nemen en daarin samenwerken. De gebiedscommissies, loket en aanjagers van projecten, hebben daarbij een sleutelpositie.

1. Inleiding

1.1 Waarom een provinciaal Meerjarenprogramma?

Vanaf 1 januari 2007 wordt landelijk gestart met een nieuwe wijze van uitvoering van het gebiedsgericht beleid voor het landelijk gebied. De Wet inrichting landelijk gebied (WILG) vormt hiervoor de basis. Kern van de nieuwe werkwijze is dat de provincies de regie over de uitvoering krijgen en verantwoordelijk worden voor de programmering van de financiële middelen, waaronder die van het rijk. Het rijk bundelt de middelen die hij voor een periode van 7 jaar voor de uitvoering beschikbaar stelt in het Investeringsbudget landelijk gebied (ILG). Dit budget komt onder beheer van de provincie. Het rijk stuurt alleen op hoofdlijnen en toetst op eindresultaat.

Ter voorbereiding op de eerste 'investeringsstermijn' van 7 jaar, die loopt van 2007 tot en met 2013, heeft het rijk op basis van artikel 3 van de WILG op 17 februari 2006 het tweede rijks-Meerjarenprogramma 2007-2013 behorende bij de "Agenda voor een Vitaal Platteland" (MJP2) vastgesteld. Hierin staan de concrete doelen die het rijk in die periode wil realiseren. Artikel 4 van de WILG geeft elke provincie de opdracht om voor diezelfde periode een provinciaal Meerjarenprogramma (pMJP) op te stellen waarin zij aangeeft welke bijdrage zij kan leveren aan het bereiken van die rijksdoelen en welke middelen zij daarvoor van het rijk nodig heeft.

Op basis van de inhoud van het MJP2 en het pMJP hebben rijk en provincie een bestuursovereenkomst gesloten waarin de afspraken zijn vastgelegd over de bijdrage van de provincie aan de rijksdoelen en door het rijk daarvoor beschikbaar te stellen middelen. Ook de eigen financiële bijdrage van de provincie is erin opgenomen en de bijdrage van derden (gemeenten, waterschappen, EU/POP-2 en private partijen). Deze derden zijn geen partij bij de overeenkomst. Hun bijdrage geldt voor de provincie als inspanningsverplichting.

Door de bundeling van de rijksmiddelen in één budget voor alle in de bestuursovereenkomst af te spreken prestaties, ontstaat flexibiliteit in de uitvoering. De provincies kunnen binnen de periode van 7 jaar het rijksbudget ontschot inzetten in de tijd en over de in te richten gebieden. Aan het einde van deze periode moeten uiteraard wél alle afgesproken prestaties zijn gerealiseerd.

Het pMJP bevat wel een financiële maar geen inhoudelijke onderbouwing van de opgenomen doelen. De doelen van het pMJP zijn namelijk dezelfde als de operationele doelen opgenomen in de Herijking Plan van aanpak Zuid-Limburg Vitaal Platteland (Herijking), vastgesteld door Provinciale Staten op 16 december 2005 en de operationele doelen in de Formulering operationele doelen Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg (Gedeputeerde Staten, 28 maart 2006). De operationele doelen voor Noord- en Midden-Limburg sluiten aan op de lange termijndoelen van het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg (Provinciale Staten, 5 maart 2004). De Herijking bevat behalve de operationele doelen ook de lange termijndoelen voor Zuid-Limburg. Het Reconstructieplan en de Herijking bevatten de inhoudelijke onderbouwing van de operationele doelen die betrekking hebben op de periode 2007-2013. De financiële onderbouwing van de operationele doelen is ten opzichte van de twee genoemde documenten in het pMJP in veel gevallen gewijzigd.

Voor de afweging en beoordeling van ruimtelijke ingrepen blijven het POL en de POL-aanvullingen, zoals het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg, het Nationaal Landschap Zuid-Limburg, de POL-aanvullingen op de onderdelen EHS, de Grensmaas en de Zandmaas, het beleidskader.

Het pMJP biedt de gelegenheid om via een integrale gebiedsgerichte uitvoering te komen tot een kwalitatief hoogwaardig en vitaal landelijk gebied. De uitvoeringstermijn van 7 jaar biedt voldoende zekerheid voor continuïteit en financierbaarheid van de uitvoering van de plattelandsontwikkeling. De periode van 7 jaar betekent niet dat er geen ruimte is om in te spelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Gedurende de uitvoeringstermijn van het pMJP is een formeel ijkmoment ingebouwd in 2010, de zogenoemde midterm review. Dit moment biedt de mogelijkheid om de gemaakte keuzes met het rijk en met derden te bespreken en eventueel afspraken aan te passen.

De doelen van het pMJP zijn in twee groepen te verdelen, namelijk:

- Rijksdoelen: het betreft hier de doelen die zijn gebaseerd op het MJP2, waarvoor het rijk middelen ter beschikking stelt voor de doelrealisatie. In de Bestuursovereenkomst-ILG zijn hierover afspraken gemaakt. Naast de middelen die het rijk via deze overeenkomst aan de provincie ter beschikking stelt, komen vanuit eerdere bestuurlijke afspraken tussen rijk en provincie ook nog middelen van het rijk beschikbaar voor doelen in het pMJP. Een voorbeeld hiervan zijn de Koopmansmiddelen voor de extensivering van de grondgebonden melkveehouderij.
- Overige doelen: dit zijn provinciale doelen die niet overeenkomen met de rijksdoelen uit het MJP2, maar die wel zijn opgenomen in het Reconstructieplan of in de Herijking. Hierover zijn geen afspraken in de bestuursovereenkomst of anderszins met het rijk gemaakt. Het betreft hier met name doelen binnen de thema's Toerisme en recreatie, Wonen, werken, leefbaarheid en Stad-land relaties en bij de onderwerpen natuurontwikkeling buiten de EHS en buiten de Robuuste verbindingen en waterberging. Een belangrijke rol voor de realisatie van deze doelen ligt dan ook bij de partners binnen de plattelandsontwikkeling.

1.2 Zeven thema's

Op basis van bestaand beleid zijn in het pMJP de integrale doelen en prestaties voor het landelijk gebied opgebouwd rondom zes programmalijnen:

1. *Perspectiefvolle landbouw*
gericht op verbetering van de ruimtelijke structuur voor landbouw, grondgebonden landbouw, glastuinbouw, stimulering duurzame productie, agrarische hulpbronnen;
2. *Behoud en verdere ontwikkeling van de kwaliteit van de natuur*
gericht op de verdere ontwikkeling ecologische hoofdstructuur (EHS), ecologische verbindingzones en robuuste verbindingen, milieu-opgaven, soortenbeleid, nationale parken en optimalisering van particulier en agrarisch natuurbeheer;
3. *Behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap*
gericht op het Nationaal Landschap, provinciale stichting landschapsbeheer, landschapsbeheer en ontsluiting aardkundige en cultuurhistorische elementen;
4. *veerkrachtig watersysteem en duurzaam bodemgebruik*
gericht op aanpak verdroging, beekherstel, fosfaatdoorslag reductie, verbeteren waterkwantiteit, waterberging, bodemkwaliteit, duurzaam bodembeheer en saneringsopgave;
5. *Structuurversterking van recreatie en toerisme*
gericht op nieuwe markten, sluiten van nieuwe allianties zowel binnen als buiten de sector en landelijke routenetwerken;

6. Sociale vitaliteit en leefbaarheid
gericht op verbeteren woon- en leefklimaat, werkgelegenheid, wonen-welzijn-zorg-
arrangementen en versterken sociale netwerken;
7. Stad-land relaties
gericht op de versterking van de samenwerking en participatie tussen stad en land.

1.3 Financiering van het provinciaal Meerjarenprogramma

Uitgangspunt bij de financiering van het pMJP is dat alle partners die verantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling van het platteland een financiële bijdrage leveren: rijk, provincie, waterschappen, gemeenten, private partijen en Europa. In het pMJP is per operationeel doel een verdeling van de kosten over deze partijen opgenomen.

De belangrijkste bijdrage voor de uitvoering van het pMJP wordt geleverd door het rijk. De rijksbijdrage is voor het grootste gedeelte vastgelegd in de bestuursovereenkomst. Daarnaast verstrekt het rijk buiten de bestuursovereenkomst om, op basis van een aantal eerder aangegane bestuurlijke verplichtingen, ook nog middelen voor een aantal andere doelen, bijvoorbeeld voor de Grensmaas (zie ook Hoofdstuk 5) Deze doelen zijn ook in het pMJP opgenomen.

Op dit moment zijn nog niet alle rijksmiddelen die onderdeel van het ILG zullen uitmaken definitief vastgelegd. Voor waterbodembodem- en bodemsanering is tussen rijk en provincies afgesproken dat de rijksmiddelen vanaf 2010 worden opgenomen in het ILG. Voor de uitvoering van het waterbeleid is bepalend of aan de hand van de evaluatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) aanpassing van de in de bestuursovereenkomst gemaakte afspraken nodig is. Dit kan betekenen dat additionele middelen voor water later nog worden toegevoegd aan het ILG-budget.

De provinciale bijdrage is gebaseerd op het provinciale financieringsritme in de huidige coalitieperiode. Deze bijdrage dient nog te worden vastgelegd in het Coalitieakkoord 2007-2011. De bijdrage van de waterschappen is in overeenstemming met hun investeringsprogramma's voor deze periode. De bijdragen van gemeenten en private partijen zijn gebaseerd op de ervaringen bij de uitvoering van het Reconstructieplan en de Herijking.

De bijdrage van de EU richt zich op de te verwachten bijdrage van het POP-2 en voorlopig in mindere mate op de nieuwe Europese structuurfondsen. De exacte omvang van deze fondsen voor de provincie Limburg is afhankelijk van het lopende, landelijke onderhandelingstraject.

2. Uitvoeringstrategie

2.1 Uitvoering van het provinciaal Meerjarenprogramma

Het pMJP moet leiden tot het eenvoudig, snel en zakelijk bereiken van de doelen in het landelijk gebied. Uitgangspunt daarbij is het slagvaardig samenwerken van de verschillende overheden en belangenorganisaties.

Om dit te bereiken zetten wij in op een :

- krachtige regie door de provincie;
- programmatische sturing;
- gebiedsgerichte uitvoering en
- uitvoeringsgerichte organisatie en procedures.

De sturingsgedachte van de WILG gaat uit er van uit dat het Rijk zich beperkt tot de hoofdlijnen, de provincie de regie voert en de partijen in de streek de concrete uitvoering op zich nemen. Sinds eind 2003 krijgt dit in Limburg al vorm door de uitvoeringsorganisatie 'Platteland in Uitvoering'.

De provincie vult haar regierol op de eerste plaats in door het aangeven van de hoofdlijnen voor de uitvoering van het programma. Daarnaast is de provincie verantwoordelijk voor het realiseren van de eindresultaten. In het Reconstructieplan en de Herijking is reeds invulling gegeven aan deze strategie en het pMJP sluit hierop aan. De provincie neemt een spilfunctie in tussen de verschillende partijen die een rol spelen bij de uitvoering.

Rol DLG, BBL en DR

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) neemt een bijzondere positie in bij de uitvoering van het pMJP. In de WILG is namelijk bepaald dat provincies bij de uitvoering van het gebiedsgerichte beleid gebruik moeten maken van de DLG voor zover de minister van LNV capaciteit van de DLG in de bestuursovereenkomst ter beschikking stelt. De taken van DLG hebben onder meer betrekking op het verwerven, verkopen, inrichten en beheren van gronden, het uitvoeren en begeleiden van wettelijke herverkaveling en vrijwillige kavelruil, het uitvoeren van de functie van betaalorgaan voor POP-2 en het verzorgen van sturings- en verantwoordingsinformatie. De wettelijke taken van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) worden feitelijk uitgevoerd door DLG.

De provincie stuurt DLG en BBL aan. In het Aansturingsprotocol van de provincies voor DLG en BBL zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de provincies deze diensten aansturen bij de uitvoering van de taken die zij voor de provincies verrichten. Dit Aansturingsprotocol is voor alle provincies hetzelfde en geldt voor de periode 2007-2013.

Verder heeft iedere provincie een Handelingskader grond dat van provincie tot provincie kan verschillen. Hierin is afgesproken binnen welke grenzen en voorwaarden BBL in opdracht van de provincie ten laste van het ILG-budget gronden mag kopen, verkopen en ruilen en voor welke transacties zij aparte goedkeuring van Gedeputeerde Staten nodig heeft. Belangrijk uitgangspunt van het Handelingskader grond is dat BBL effectief en flexibel kan opereren op de grondmarkt. Het geldt voor één jaar en wordt op basis van de ervaringen in 2007 zonodig herzien.

De jaarlijkse afspraken op uitvoeringsniveau tussen de provincie Limburg en de DLG over de werkzaamheden ten behoeve van het realiseren van de in het pMJP opgenomen doelen en het uitputten van budgetten staan in de prestatieafspraken provincie Limburg-DLG (PAS).

Naast capaciteit van DLG/BBL stelt de minister in de bestuursovereenkomst capaciteit van de Dienst Regelingen (DR) ter beschikking. De DR heeft als taak de uitvoering van de Subsidieregeling natuurbeheer en de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer. Tot 2007 waren dat rijksregelingen. Vanaf 2007 betreft het provinciale subsidieverordeningen. Uitvoering van deze subsidieverordeningen is door de provincie gemandateerd aan de DR. De wijze waarop provincies DR bij de uitoefening van haar taken aansturen is beschreven in het Aansturingsprotocol van de provincies voor de DR.

2.2 Uitvoeringsorganisatie

Uitvoering van het gebiedsgerichte beleid is geen zaak van de provincie alleen. Gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en private partijen vervullen een belangrijke rol bij deze uitvoering. Een goede samenwerking met en tussen hen is essentieel vanwege de samenhang in de gebieden en de noodzaak om verschillende belangen en projecten in een gebied op elkaar af te stemmen en te zoeken naar kansen voor wederzijds voordeel.

Een belangrijke basis voor de samenwerking wordt gevormd door de gebiedscommissies. Een gebiedscommissie fungeert als loket voor projecten uit het gebied, als aanjager van projecten en adviseert Gedeputeerde Staten over de bij haar ingediende projectvoorstellen. Op basis van dat advies beslissen Gedeputeerde Staten of een project in het jaarplan wordt opgenomen. In principe kunnen alleen projecten die in het jaarplan zijn opgenomen voor subsidie in aanmerking komen. Wel is het mogelijk dat gedurende het jaar projecten aan het jaarplan worden toegevoegd. De criteria die de gebiedscommissies hanteren bij de selectie van projecten zijn:

- het project moet bijdragen aan de doelen van het pMJP en passen binnen de kaders van de Subsidieverordening inrichting landelijk gebied;
- het project moet uitvoeringsgereed zijn. Dit betekent dat er een duidelijk projectplan moet zijn en dat eventuele procedures doorlopen zijn of op korte termijn worden afgerond, zoals grondverwerving, vergunningen, ruimtelijke ordeningsprocedures;
- het project moet voorzien zijn van een duidelijke begroting en een sluitende financiering, waar subsidies op een reële manier deel van uitmaken.

Door deze aanpak zijn sinds 2003 jaarlijks al een groot aantal projecten tot uitvoering gekomen. Om de uitvoering te versnellen wordt daarnaast sinds 2005 de aanpak via zogenoemde projecten integrale gebiedsuitwerking gevolgd. Hierbij inventariseren de gebiedscommissies in hun gebied een aantal onderwerpen waarvoor projecten op stapel staan die een duidelijke ruimtelijke component hebben en waarbij de beoogde functies en activiteiten niet op de juiste plek liggen. Met andere woorden, een verzameling projecten waarbij grondeigendommen moeten wisselen en herverkaveling dus een belangrijke rol speelt. De insteek is vervolgens om met een planmatige aanpak met een aantal korte slagen de gewenste grondmobiliteit tot stand te brengen en tegelijkertijd de projecten uit te voeren. Bij deze aanpak, die in elk gebied wordt toegepast, werken de partijen vertegenwoordigd in de gebiedscommissies nauw samen met de DLG, het kadaster en provincie.

Hoewel individuele projecten altijd nodig blijven verwachten wij in de komende jaren een verdere verschuiving van afzonderlijke projecten naar de aanpak via de projecten integrale gebiedsuitwerking.

2.3 De subsidieverordening inrichting landelijk gebied

Het pMJP geeft aan voor welke doelen in de periode 2007-2013 financiële middelen beschikbaar zijn. In veel gevallen zal realisatie van de doelen plaatsvinden door middel van subsidieverlening voor projecten. Artikel 11, derde lid, van de WILG geeft aan dat de provincie een verordening moet vaststellen waarin deze subsidieverlening geregeld wordt, althans voor zover daarbij middelen betrokken zijn die het rijk via het ILG beschikbaar heeft gesteld of Europa via het POP-2. De verordening moet worden goedgekeurd door de minister van LNV. Belangrijk daarbij is dat er geen subsidie mag worden verleend aan ondernemers als dat in strijd is met de Europese regels met betrekking tot ongeoorloofde staatssteun. Elementen van de verordening waarbij dat aan de orde kan zijn worden dan ook alvorens goedkeuring door de minister wordt verleend, door het rijk bij de Europese Commissie aangemeld. De Subsidieregeling natuurbeheer en de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer zijn aparte provinciale verordeningen. Ook deze behoeven de goedkeuring van de minister van LNV. Uitvoering van deze regelingen is door alle provincies gemandateerd aan de Dienst Regelingen.

3 Ontwikkelingen en opgaven in het landelijk gebied.

3.1 Ontwikkelingen landelijk gebied.

Het landelijk gebied van Limburg biedt van oudsher ruimte aan landbouw, grote bos- en natuurpartijen en water. Een rustig gebied met een aantrekkelijk en gevarieerd landschap. Verspreid in het gebied liggen woonkernen, overwegend met een kleinschalig karakter. Daarnaast zijn er verspreid gelegen toeristische voorzieningen.

Het Europees beleid en de mondialisering van de markt beïnvloedt de landbouw. Grondgebonden landbouw kan een rol als ruimtegebruiker en beheerder van het landelijk gebied blijven behouden. Niet-grondgebonden landbouw, zoals intensieve veehouderij en glastuinbouw, zijn economisch van groot belang, maar kunnen ook het landelijk gebied door verstening, verglazing, stank, milieueffecten en veterinaire risico's negatief beïnvloeden. De reconstructie moet deze trend ombuigen in een meer duurzame richting. Nieuwe economische dragers in de plattelandskernen en deels ook op het platteland zelf worden steeds belangrijker, mits zij bijdragen aan de kwaliteit van de natuurlijke omgeving. Naast toerisme en vrijetijdseconomie kan hierbij gedacht worden aan kleinschalige dienstverlening.

Het landelijk gebied moet in de toekomst vitaal blijven, met voldoende dynamische plattelandskernen om een goed woon- en leefklimaat voor de bevolking te kunnen bieden.

Het actief verder ontwikkelen van een robuuste ecologische structuur en veerkrachtige watersystemen is nodig ondermeer om de gevolgen van klimaatveranderingen op te vangen, maar ook om zorg te dragen voor een goede leefomgeving en economisch vestigingsklimaat.

Op tal van terreinen is een kwaliteitsslag aan de orde. Naast landbouw, toerisme en vrijetijdseconomie geldt dat ook voor natuur, water en landschap. Wij zien daarbij kansen voor het combineren van rode ontwikkelingen met het versterken van landschap en cultuurhistorische waarden en de verdere ontwikkeling van natuur.

Een goede inrichting en ontsluiting van het landelijk gebied is belangrijk voor landbouw, toerisme en de bewoners. Dit kan bevorderd worden met instrumenten zoals herverkaveling. Voor initiatieven met betrekking tot agrarische bouwkavels en bouwwerken wordt zoveel mogelijk ontwikkelingsruimte geboden voor volwaardig agrarische bedrijven rekening houdend met de omgevingskwaliteiten, mits de gebiedskwaliteit als geheel er op vooruit gaat. In de POL-uitwerking BOM+ is hiervoor een systematiek uitgewerkt. Bij ontwikkelingen van de landbouw in de landbouwontwikkelingsgebieden intensieve veehouderij en concentratiegebieden glastuinbouw wordt bij de toepassing van de BOM+ naar de kwaliteitsbijdrage op gebiedsniveau gekeken.

Zuid-Limburg is als nationaal stedelijk netwerk aangewezen in de Nota Ruimte, onderdeel van het grensoverschrijdend stedelijk netwerk MAHL. Het bestaat uit een stedelijk deel met de functie van nationaal economisch kerngebied (geconcentreerd rond de steden Maastricht, Heerlen en Sittard-Geleen, die samen de Tripool Zuid-Limburg vormen) en een nationaal landschap (het landelijk kerngebied). De strategische agenda's van beide onderdelen vormen samen de strategische agenda voor Zuid-Limburg.

3.2 Opgaven in het landelijk gebied

Vanuit de ontwikkelingen zoals omschreven in de voorgaande paragraaf (par. 3.1) zijn er velerlei kansen in het landelijk gebied. Deze kansen zijn specifiek vertaald in de lange termijn doelen en de operationele doelen in het Reconstructieplan en de Herijking. Zij vormen de basis voor de uitvoering van het gebiedsgerichte beleid. Beide gebiedsplannen zetten in op het behoud en ontwikkeling van functies en activiteiten die nodig zijn om de vitaliteit van het landelijk gebied te versterken. Maar om de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied te behouden kan niet alles overal worden toegelaten. Zo wijst het Reconstructieplan landbouwontwikkelingsgebieden aan waar primair de intensieve veehouderij de ruimte krijgt om zich verder te ontwikkelen. Daarnaast zijn in het POL gebieden aangewezen waar de nadruk ligt op beheer van natuur en landschap, bijvoorbeeld de EHS, de Robuuste verbindingzone, de Nationale Parken en het Nationale Landschap Zuid-Limburg, waar het unieke landschap voorop staat.

In het Reconstructieplan en de Herijking zijn voor de meeste functies van het landelijk gebied ambities verwoord in de vorm van lange termijn doelen en operationele doelen. Deze zijn verwoord aan de hand van de volgende thema's:

- Landbouw,
- Natuur,
- Landschap en cultuurhistorie,
- Water en bodem
- Toerisme en recreatie
- Wonen, werken leefbaarheid
- Stad-land relaties

Deze zeven thema's worden in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt. Hoewel deze thema's afzonderlijk in beide gebiedsplannen en het pMJP zijn uitgewerkt zijn we bewust van de relatie tussen de diverse onderwerpen. Veel ambities van de verschillende thema's hangen inhoudelijk en ruimtelijk sterk samen. Deze meervoudige (ruimtelijke) benadering is de drijvende kracht van de integrale gebiedsuitwerking. Deze benadering dient uiteindelijk te leiden tot de uitvoering van integrale projecten waar de ambities voor de verschillende functies van het platteland in onderlinge samenhang worden gerealiseerd.

4 Doelen van het provinciaal Meerjarenprogramma

4.1 Algemeen

In het pMJP zijn de ambities voor het landelijk gebied in balans gebracht met de te verwachten bijdragen van EU, rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en private partijen (zie ook Hoofdstuk. 5). De haalbaarheid van de ambities wordt met name bepaald door de beschikbaarheid van financiële middelen. Voor een gering aantal doelen zal de realisatie over een langere termijn plaatsvinden. Dit betreft de doelen voor:

- Soortenbescherming, met het rijk worden wel afspraken op welke wijze de leefgebiedenbenadering van Limburg kan worden verankerd in de uitvoering van het soortenbeleid;
- Voor de landbouw in Zuid-Limburg de onderwerpen:
 - verbeteren van het ontwikkelingsperspectief voor bestaande (en nieuwe) grondgebonden agrarische bedrijven (zL2),
 - verbetering van de kennis- en innovatiestructuur van de landbouw (zL1);
- Bevorderen agrarisch natuurbeheer buiten de EHS (POG-gebieden van het reconstructiegebied) (N2.2)

In het pMJP wordt het onderscheid van de doelen voor het reconstructiegebied en Zuid-Limburg gehandhaafd. De reden is tweeledig, namelijk:

1. koppeling blijft zo mogelijk met de doelen zoals die in het Reconstructieplan en de Herijking zijn opgenomen. Hierdoor blijft het mogelijk om Provinciale Staten te informeren over de voortgang van de doelrealisatie van het Reconstructieplan en de Herijking;
2. voor het reconstructiegebied stelt het rijk specifiek budget te beschikking. De toewijzing dient herkenbaar te worden verantwoord.

In het hierna volgende worden de doelen van het pMJP op hoofdlijnen omschreven voor de periode 2007-2013 en wordt tevens ingegaan op de totaal geraamde kosten en de verdeling ervan over de partners. De gedetailleerde uitwerking hiervan per doel is weergegeven in de bijlage. De doelen worden beschreven volgens de zeven thema's. Per thema zal kort worden ingegaan op ambities binnen het thema. Voor de meer volledige omschrijving van de doelen wordt korthedshalve verwezen naar het Reconstructieplan en de Herijking.

Om de herkenbaarheid te vergroten en om verwisseling van de doelen van het Reconstructieplan uit te sluiten zijn, is aan de codering van de operationele doelen uit de Herijking in het pMJP een "z" toegevoegd.

4.2 Landbouw

De Limburgse landbouw kent een aantrekkelijke verscheidenheid. Belangrijke pijlers zijn de glastuinbouw, de intensieve veehouderij en grondgebonden veeteelt, akkerbouw, fruit- en boomteelt. In Noord- en Midden-Limburg vindt vooral voedselproductie voor de wereldmarkt plaats door de glastuinbouw, intensieve veehouderij en akkerbouw. Voornamelijk in Zuid-Limburg, ten oosten van de Maas en rondom natuurkerngebieden vervult de landbouw een belangrijke rol als landschapsbeheerder.

De maatregelen hiervoor zijn vertaald in doelstellingen binnen het thema landbouw maar ook via andere thema's is een rol voor de landbouw weggelegd. De ambitie van het thema landbouw is als volgt.

Verbetering ruimtelijke structuur van de landbouw.

Structuurverbetering is aan de orde bij de grondgebonden landbouw maar ook bij de intensieve veehouderij en glastuinbouw. Voor de grondgebonden landbouw is de grootte van (huis-)kavels, bereikbaarheid en kwaliteit belangrijk voor duurzame landbouwproductie. Via herverkaveling wordt gestreefd naar integrale kwaliteitsverbeteringen in de betreffende gebieden. Dit betekent dat naast de functieversterking van de landbouw ook natuur-, water- en landschapsdoelen nadrukkelijk worden beschouwd.

Bij de verbetering van de ruimtelijke structuur wordt primair gekozen voor vrijwillige verkaveling, maar wanneer dit niet haalbaar is, wordt ingezet op het traject van wettelijke (modulaire) herverkaveling. De verwachting is dat dat in 10% van de gevallen nodig zal zijn.

In de intensieve veehouderij is de inzet gericht op het verplaatsen van bedrijven uit de extensiveringsgebieden naar een landbouwontwikkelingsgebied. Hiervoor worden meerdere instrumenten ingezet namelijk verplaatsingsregelingen en samenvoeging van bedrijfslocaties.

Ook in de glastuinbouw is verbetering van de ruimtelijke structuur een belangrijk item. Het is de ambitie om de glastuinbouw te bundelen in projectvestigingsgebieden en in glasconcentratiegebieden. Dit leidt tot diverse kansen voor de ondernemers (uitbreidingsruimte) maar ook samenwerking in vernieuwende concepten met partijen in afzetketens (zie Greenport) en grondstoffenketens. Parallel aan concentratie van glastuinbouw wordt ook de sloop van niet meer in gebruik zijnde agrarische bedrijfsgebouwen in kwetsbare gebieden gestimuleerd.

Optimaliseren ruimtelijke structuur glastuinbouw/Greenport-Venlo

De ontwikkelingen in de glastuinbouw zijn gericht op een afwaartse beweging van het glas in het buitengebied naar de daarvoor bedoelde concentratie - en projectvestigingsgebieden (Siberië en Californië als onderdeel van Greenport Venlo). Greenport Venlo behelst vooral het verbinden van partijen in de regio rondom de thema's agro-voeding-vers-gezondheid-logistiek met als doel de sterke kanten en potenties te benutten. Door het creëren van een innovatieve omgeving waarin landbouw, agro-verwerkend bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs elkaar ontmoeten wordt de kiem gelegd voor nieuwe ideeën en kansen waar ook de primaire productie van profiteert. Het fysiek bundelen van de glastuinbouw om goede productierandvoorwaarden te realiseren is daarvoor een basisvoorwaarde.

De geambieerde kennisinfrastructuur kan snel inspelen op de behoeften uit het bedrijfsleven en ideeën tot ontwikkeling brengen. Ketensamenwerking en ondernemerschap zijn katalysatoren voor dit proces.

Kennis en innovatie

Een goed functionerende kennisstructuur is de basis voor een marktgerichte productie. Hieraan wordt via meerdere sporen gewerkt. De opzet van kennisstructuren (zoals AgroFoodcommunity, Innovatiecentrum Gezonde Voeding, Knowhouse) is wezenlijk. Daarnaast wordt de uitwerking van ideeën en haalbaarheidsstudies voor nieuwe productmarktcombinaties (PMC's) ondersteund, evenals kennisverspreiding binnen de sector. Ook bevordering van ondernemerschap wordt ondersteund. Kennisvouchers zijn beschikbaar voor beantwoording van (op innovatie gerichte) kennisvragen. Tevens wordt bekeken hoe opstartinvesteringen ondersteund kunnen worden. Bij dit soort projecten zijn

mogelijkheden voor ketensamenwerking op het vlak van bijvoorbeeld duurzame energieopwekking en benutting, watergebruik en logistiek belangrijk, omdat dit soort projecten bijdragen aan een duurzame ontwikkeling.

Duurzame (grondgebonden) productie.

De grondgebonden landbouw vervult vooral in grote delen van Limburg een belangrijke rol bij de instandhouding en ontwikkeling van de omgeving- en landschapskwaliteit. Zeker waar het toeristisch- en recreatief medegebruik belangrijk is, is landschapsbeheer door de landbouw onmisbaar. Kansen liggen hier vooral voor de melkveehouderij. Dit wordt gestimuleerd door waar nodig ontwikkelingsruimte te bieden en bij te dragen aan de landbouwstructuurverbetering.

Ontwikkelingen in de landbouw (zowel schaalvergroting als verbreding) kunnen samengaan met tegenprestaties voor landschap en omgevingskwaliteiten. Naast deze planologische ruimte bestaan er mogelijkheden voor toepassing van toeslagen vanwege concurrentieachterstand in kwetsbare gebieden (Less favourable areas –de LFA gebieden in Zuid-Limburg), verhoging van het multifunctioneel grondgebruik, toepassing van Programma Beheer (met name agrarisch natuurbeheer) en (op termijn) Groen Blauwe Dienstverlening. Ook de inzet van Koopmansmiddelen is een belangrijke factor als bijdrage voor de melkveehouderij.

Daarnaast dragen de Rijksinspanningen gericht op stalsysteemvernieuwingen bij aan lagere milieubelastingen (aanpak fijnstof en geur- en ammoniakreductie maatregelen).

Mineralenproblematiek en duurzame energie

Limburg kent mestoverschotten in de intensieve veehouderij maar ook bij de melkveehouderij. Inzet is om de mestverwerking te combineren met duurzame energieopwekking, waarbij concepten worden toegepast die leiden tot verkleining van het mineralenoverschot. Mogelijkheden liggen hierbij onder andere voor de verdere technische doorontwikkeling, toepassing en demonstratie van covergistingsconcepten mits deze inderdaad (substantieel) probleemoplossend zijn voor de mestproblematiek. Het creëren van meerwaarde door verwaarding van nevenstromen (warmte, water, digestaat) bij dergelijke concepten is een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast worden agrarische projecten gericht op energiebesparing, energiezelfvoorziening en energielevering gestimuleerd.

Doelen voor het reconstructiegebied

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
L1	Structuurversterking van de grondgebonden landbouw	11,16	10	40	40	0	0	10
L2	Optimalisatie ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij	41,79	0	39	15	0	0	46
L3	Optimalisatie ruimtelijke structuur van de glastuinbouw	17,20	6	30	22	19	0	23
L4	Verbetering kennis en innovatie van de landbouw	14,25	36	46	8	0	0	10

L5	Multifunctioneel grondgebruik (incl. de Koopmansgebieden)	4,73	5	61	31	0	0	3
L6	Verbeteren milieukwaliteit	0,40	0	38	62	0	0	0
Totaal landbouw reconstructie		89,53	8	40	19	4	0	29

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
AS 1,2 en 3	Stank- en ammoniakemissie en fijnstof reductie	11,60	7	29	18	15	0	31
AS 4	CO2 reductie / Stimulering Duurzame energie	2,38	20	26	32	0	0	22
Totaal aanpak lucht kwaliteit reconstructie		13,98	9	28	20	13	0	30

Doelen Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
zL1	Verbetering van de kennis- en innovatiestructuur van de landbouw	2,99	47	0	53	0	0	0
zL2	Verbeteren van het ontwikkelingsperspectief voor bestaande (en nieuwe) grondgebonden agrarische bedrijven	0,86	0	0	100	0	0	0
zL3	Vergroting multifunctioneel grondgebruik op hellingen > 2% en in beekdalen.	15,85	16	44	36	0	0	4
zL4	Duurzame energieopwekking met landbouwproducten (mest, plantaardig materiaal)	0,43	34	0	41	0	0	25
Totaal landbouw Zuid-Limburg		20,13	20	34	42	0	0	4

4.3 Natuur

Natuur en landschap hebben naast een ecologische waarde ook maatschappelijk waarden, zoals rust, ontspanning, gezondheid en economische waarde. Natuur en landschap zijn daarmee belangrijke dragers van de kwaliteit van het landelijk gebied. Doel is om deze kwaliteit te behouden en te ontwikkelen

in het belang van een goed woon-, werk- en leefklimaat in onze provincie. De provincie richt zich hierbij op:

Realisatie Ecologische Hoofdstructuur

Een belangrijke doelstelling voor het landelijk gebied is een in 2018 gerealiseerd samenhangend netwerk van natuurgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) met Robuuste Verbindingen. Dit betekent de realisatie van nieuwe natuur door aankopen of in beheer brengen, het inrichten ervan en door het afsluiten van beheersovereenkomsten met eigenaren van landbouwgronden in de EHS. De door de provincie vast te stellen Robuuste Verbindingen tussen Schinveld en Mook (1.975 ha) is onderdeel van de EHS en bieden ook perspectief voor de realisatie van nieuwe leefgebieden voor de belangrijkste bedreigde soorten en mensgerichte natuur en bos.

Realisatie van de EHS 2007 - 2013 zal plaatsvinden via aankoop van 1.766 ha nieuwe natuur en deze in beheer te brengen bij de terreinbeherende organisaties, via inzet van 1.232 ha particulier natuurbeheer en van 2.690 ha agrarisch natuurbeheer. Daarnaast wordt gestreefd naar realisatie van 700 ha agrarisch natuurbeheer buiten de EHS.

Binnen de realisatie van de EHS en Robuuste verbindingen zijn ook de ambities voor de natte EHS, i.c. de realisatie van de op veiligheid ingerichte natuur van de Zandmaas en de Grensmaas opgenomen. Het rijkskader EHS saldobenadering, vastgelegd in de nota 'maatwerk in de EHS', geeft de provincie gelegenheid ruimtelijk maatwerk in de EHS toe te passen.

Opheffen knelpunten binnen de Robuuste Verbindingen Mook – Schinveld

In het kader van het Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) is door de provincie een programmering vastgesteld over de ontsnippering van het rijkswegennet in Limburg. Hierin zijn ook de in de Robuuste Verbinding Mook - Schinveld gelegen knelpunten Gennep, Venlo en Jammerdaalse Heide opgenomen. Het gaat om de realisatie van drie ecoducten en een faunapassage.

Nationale Parken

Op basis van meerjarenramingen worden ten behoeve van beheers- en inrichtingsmaatregelen, communicatie en voorlichting jaarplannen vastgesteld door de betreffende besturen van de drie in Limburgs gelegen Nationale Parken. Dit zijn de Nationale Parken Maasduinen, Meinweg en de Grote Peel.

Soortenbescherming

De provincie Limburg heeft met het minister van LNV het initiatief genomen om in Zuid-Limburg een Pilot leefgebiedenbenadering Heuvelland te starten. Met deze aanpak geven rijk en provincie tevens invulling aan de biodiversiteitdoelstelling van de Europese Unie, onder andere door aan te sluiten bij het programma Countdown 2010 (moment van stoppen achteruitgang biodiversiteit).

De leefgebiedenbenadering vormt het nieuwe rijksbeleid op het gebied van soortenbescherming. Deze is gericht op een efficiëntere aanpak, waarbij verbreding en koppeling met het overige plattelandsbeleid de inzet vormen. Partners in deze aanpak zijn terreinbeheerders, agrariërs, groeve-exploitanten, natuur-organisaties, recreatie/toerisme sector en gemeenten. Hiermee wordt beoogd populaties van soorten in een duurzame staat van instandhouding te krijgen zodat ook een meer evenwichtige uitvoering van de Flora- en faunawet mogelijk wordt in relatie tot bouw- en infraprojecten waar beschermde soorten bij betrokken zijn.

De uitkomsten van de pilot zijn ook toe te passen op Noord- en Midden-Limburg. In 2007 stelt het ministerie van LNV een nieuwe beleidsstrategie soorten vast. De leefgebieden-benadering wordt dan structureel. Tot dan geldt het Meerjarenplan Uitvoering Soortenbeschermingsplannen 2002- 2004 en de daarin opgenomen rijksbijdrage.

Bos en mensgerichte natuur

De doelstelling voor nieuw bos en mensgerichte natuur voor Limburg voorziet in aankopen en inrichten van gronden rond de vijf grootste agglomeraties in Limburg (Venlo, Roermond, Maastricht, Parkstad en Sittard/Geleen). Beoogd wordt realisatie van 306 ha in Reconstructie Noord- en Midden-Limburg en 480 ha in Vitaal Platteland Zuid-Limburg.

Daarnaast wordt aanleg van 182 ha nieuw bos in Noord- en Midden- Limburg buiten de invloedssfeer van grote steden maar binnen POG nagestreefd.

Doelen reconstructiegebied

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
N1.1.	Aankopen reservataats- en natuurontwikkelingsgebieden (EHS en Zandmaas II)	64,60	0	86	8	3	0	3
N1.2	Afrondingsgebieden (afrondingsaankopen)	2,69	0	10	90	0	0	0
N1.3	Realisatie Robuuste Verbindingen (Echt-Mook).	28,94	0	100	0	0	0	0
N1.4	Beheersgronden SAN (nieuwe overeenkomsten in de EHS)	2,85	0	100	0	0	0	0
N1.5	Realisatie kwaliteit EHS en Robuuste verbindingen (inrichtingen verbindingen)	24,08	0	100	0	0	0	0
N2.1	Realiseren Ecologische verbindingzones	8,92	0	0	10	70	0	20
N2.2	Beheersgronden in POG (SAN in de POG)	0,74	0	100	0	0	0	0
N2.3	Realisatie kleine fauna voorzieningen	1,25	0	50	50	0	0	0
N3.1	Soortenbescherming	1,93	0	23	77	0	0	0
N4	Mensgerichte natuur en bos buiten de EHS	28,31	1	0	33	40	0	26
Totaal natuur reconstructie		164,31	0	69	12	12	0	7

Doelen voor Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
zN1	Realisatie EHS incl. Robuuste verbindingen in 2018 (incl. Grensmaas)	48,44	0	92	8	0	0	0
zN2	Realisatie natuurdoelen / nagestreefde natuurkwaliteit in de EHS	7,87	0	91	4	2	0	2
zN3	Realisatie natuurdoelen in de Provinciale Ontwikkelingszones Groene Waarde	7,74	3	15	19	50	0	13
zN4	Soortenbescherming	1,05	0	23	77	0	0	0
zN5	Realisatie van nieuw bos en mensgerichte natuur	25,98	1	0	24	47	0	28
Totaal natuur Zuid-Limburg		91,08	1	58	14	18	0	9

Doelen generiek voor geheel Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
N5	Natuureducatie	0,42	0	0	70	0	0	30
N6	Financiering bestaande overeenkomsten Programmabeheer	47,60	0	100	0	0	0	0
N7	Het onder beheer brengen in deze periode verworven en ingerichte natuur	0,59	0	100	0	0	0	0
Totaal natuur geheel Limburg		48,61	0	99	1	0	0	0

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Naar verwachting zal het landschap ook in de toekomst onder druk blijven staan. Maar tegelijkertijd neemt het (economische) belang van een aantrekkelijk landschap toe, met name voor de toeristische en recreatieve sector, en voor de plaatselijke bevolking, die steeds duidelijker het belang van een

aantrekkelijk landschap onder de aandacht brengt. Daarom is het nodig waardevolle landschappen te beschermen en zonodig te herstellen.

Het Landschapskader Noord- en Midden Limburg, de nog door Gedeputeerde Staten vast te stellen Landschapsvisie Zuid-Limburg en het Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap Zuid-Limburg vormen de richtsnoeren voor behoud en ontwikkeling van de beoogde landschapswaarden.

Behoud en versterking landschappelijke kwaliteiten Noord- en Midden-Limburg

In Noord- en Midden-Limburg zal actieve realisatie van landschapsdoelen in gang gezet worden door middel van het completeren van de landschapsontwikkelingsplannen voor het hele gebied door middel van het opstellen van landschapsontwikkelingsplannen. In aantal gemeenten moet een dergelijk plan nog worden opgesteld. Daarnaast zal ingezet worden op herstel en aanleg van landschapselementen.

In aansluiting op de landschapsontwikkelingsplannen wordt gestreefd naar herstel en aanleg van landschapseenheden (waardevolle landschapselementen zoals heggen, hoogstamboomgaarden, houtwallen, poelen e.d.) door inzet van de stichting IKL, ondersteuning van landschapsinitiatieven met lokale organisaties, realisatie van landschappelijke inpassing van woonkernen en ontwikkelen van nieuwe landgoederen met een integraal karakter. Tevens is de inzet voor herstel en instandhouding van (kleine) cultuurhistorische bouwwerken en aardkundige objecten.

Ten behoeve van het recreatief medegebruik van het landschap zal ingezet worden op de verbetering van de ontsluiting en de toegankelijkheid van landschappelijk waardevolle objecten.

Om de openheid en de kwaliteit van het landschap te vergroten zal toegewerkt worden naar de sloop van 110.000 m² overtollige agrarische bedrijfsgebouwen door middel van BOM+, VORm, de sloopregeling, de regeling bedrijfsverplaatsing en andere toepasselijke regelingen.

Behoud en versterking landschappelijke kwaliteiten Zuid-Limburg

In de Nota Ruimte is het landelijke gebied buiten de stedelijke regio's van Maastricht, Sittard-Geleen en Parkstad Limburg aangewezen als één van de 20 Nationale Landschappen van Nederland. Eind 2005 heeft de provincie het Nationaal landschap Zuid-Limburg officieel vastgesteld en is het begrensd in de POL-aanvulling Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Het gebied is aangewezen als Nationaal Landschap op basis van bestaande kernkwaliteiten. Dit zijn:

1. het reliëf en de ondergrond;
2. het groene karakter;
3. de cultuurhistorische waarden;
4. de contrasten tussen open en gesloten landschappen.

In macro-economische zin vond er de afgelopen decennia in het landelijk gebied van Zuid-Limburg een verschuiving plaats van landbouw richting toerisme en recreatie en richting ondernemingen op het gebied van health, care & cure. Voor beide laatstgenoemde economische sectoren is instandhouding van een hoogwaardig en aantrekkelijk landschap van groot belang.

De doelen voor Zuid-Limburg zijn daarom gericht op de volgende ambities:

- behoud en versterking van de kernkwaliteiten en hun onderlinge samenhang;
- behoud en versterking van de toegankelijkheid en de beleving van het landschap;
- het tot stand brengen van een duurzaam beheer van de ontwikkelde kernkwaliteiten.

Doelen reconstructiegebied

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
Lc1	Herstellen behoud van het landschap	10,36	9	11	31	36	0	13
Lc2	Instandhouding, informatievoorziening en ontsluiting cultuurhistorische elementen	2,69	14	7	43	30	0	6
Lc3	Instandhouding, informatievoorziening en ontsluiting aardkundige elementen	0,29	11	40	49	0	0	0
Lc4	Instandhouding openheid d.m.v. ontstening	1,00	0	0	100	0	0	0
Totaal reconstructie		14,34	10	10	38	32	0	10

Doelen Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
zLc1	Vergroting van de landschappelijke diversiteit door middel van de ontwikkeling van het landschappelijk raamwerk.	9,07	15	45	21	16	0	4
zLc2	Behoud en herstel van de openheid van plateaugebieden.	0,30	0	0	100	0	0	0
zLc3	Verbetering informatievoorziening en beleefbaarheid van het landschap.	0,64	29	15	36	20	0	0

zLc4	Verbetering van de toegankelijkheid van het landschap	1,61	10	45	23	15	0	7
zLc5	Actieve betrokkenheid plaatselijke bevolking, bedrijfsleven e.d. bij zorg voor landschap en cultuurhistorie	0,20	0	50	0	50	0	0
Totaal landschap en cultuurhistorie Zuid-Limburg		11,82	14	43	24	16	0	3

4.5 Veerkrachtige watersystemen

In de periode 2007 – 2013 zien de waterschappen zich geplaagd voor de uitvoering van een belangrijke wateropgave. Deze wateropgave is gebaseerd op het POL en is verder geconcretiseerd in de vorm van operationele doelen in Herijking Plan van Aanpak Zuid Limburg Vitaal Platteland (Herijking) en het Reconstructieplan. Veel van de opgenomen doelen in het pMJP geven nu al invulling aan de verplichtingen op grond van de Kaderrichtlijn Water (KRW-kwaliteitsmaatregelen) en Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW, beperking wateroverlast), maar er zal meer moeten gebeuren in de periode 2007 – 2013. Welke aanvullende maatregelen er binnen de kaders van de KRW en NBW moeten komen, zal in 2008 bekend zijn. Dat betekent dat er dan aanvullende afspraken met het rijk gemaakt moeten worden, onder andere over mogelijke aanvullende financiering. Deze afspraak is ook opgenomen in de Bestuursovereenkomst-ILG.

Totaal is er in het pMJP ca € 124 mln opgenomen voor de realisatie van de water gerelateerde doelen. Met dit budget kunnen in principe de gestelde operationele (water)doelen zoals die zijn geformuleerd voor de periode 2007-2013 in de Herijking en het Reconstructieplan worden gerealiseerd. De belangrijkste partners daarbij zijn de beide Limburgse waterschappen. Voor de uitvoering van een aantal doelen zijn zij direct verantwoordelijk, zoals beekherstel, waterbodemsanering en het voldoen aan de normering wateroverlast. Daarnaast leveren zij belangrijke bijdragen aan integrale projecten, ondermeer bij de aanpak voor verdroging.

In de periode tot 2013 zal zowel in het beheersgebied van het Waterschap Roer en Overmaas (WRO) als in beheersgebied van het Waterschap Peel en Maasvallei (WPM) beekherstel plaatsvinden. Provincie en waterschappen vinden beekherstel een belangrijke maatregel die het ecologisch functioneren van de beken verbetert en daarmee een belangrijke invulling betekent van de KRW doelstelling. Ook levert beekherstel een belangrijk bijdrage aan de verdrogingsbestrijding. Van het totale waterbudget wordt 33% besteed aan beekherstel. Tenslotte levert de waterbodemsanering een flinke bijdrage aan de KRW doelstelling. In totaal wordt ca 25 km schoongemaakt.

De aanpak van de verdroogde natuurgebieden is een belangrijk onderwerp. Naar aanleiding van het advies van de landelijke Taskforce Verdroging heeft de provincie een zogenoemde TOP lijst opgesteld van gebieden die in 2015 in hydrologisch opzicht hersteld moeten zijn. Het gaat daarbij om de gebieden zoals opgenomen in het Actieplan Verdrogingsbestrijding (2004), inclusief de gebieden met de VHR status.

De waterschappen zullen op basis van de nog vast te stellen normering voor wateroverlast, maatregelen nemen om hieraan te voldoen. In het pMJP is al een aantal maatregelen geprogrammeerd, met name de aanleg van waterbergingen en waterbuffers. De grootste kosten moeten worden gemaakt in Zuid-Limburg waar erosie in combinatie met wateroverlast incidenteel tot grote problemen leidt.

Doelen reconstructiegebied.

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
Wn1	Realisatie regionale waterberging	8,60	0	0	0	0	100	0
Wn2	Aanpak verdrogingsbestrijding natuurgebieden (GGOR)	31,51	0	49	14	12	11	14
Wn3	Optimalisatie waterhuishouding in de landbouw	3,65	0	0	50	0	50	0
Wn4	Uitvoeren beekherstel	26,98	0	18	7	0	75	0
Wk1	Uitvoeren bodem- en waterbodemsanering (geldt voor heel Limburg)	12,57	0	86	0	7	7	0
Wk2	Uitvoering actieplan Bestrijding Diffuse Bronnen. Oplossen knelpunten probleemstoffen.	0,3	0	25	25	0	50	0
Wk3	Bestrijding fosfaat en nitraat doorslag	3,97	0	77	0	0	23	0
Wk4	Opstellen Plan van Aanpak kwetsbare gebieden KRW	0,1	0	0	0	0	100	0
Totaal water reconstructiegebied		87,59	0	39	9	5	41	5

Doelen Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
zW1	Erosiebestrijding door het treffen van bronmaatregelen om infiltratie te bevorderen en het afstromen van water te voorkomen.	12,25	0	13	3	46	38	0

zW2	Vermindering afvoerpieken in de regionale watersystemen om de kans op overstromingen te verminderen om te voldoen aan normering voor regionale wateroverlast, ook bij de verwachte klimaatsveranderingen	5,25	0	0	6	0	94	0
zW3	Verbeteren van de hydrologische en ecologische kwaliteit van natte natuurgebieden.	0,13	0	50	0	0	50	0
zW4	Uitvoeren ecologische beekherstel	15,51	0	18	7	0	75	0
zW5	Het verbeteren van de kwaliteit van het grondwater door het bereiken van de goede chemische en kwantitatieve toestand van het grondwater	3,50	0	0	50	50	0	0
Totaal water voor Zuid-Limburg		36,64	0	16	12	36	84	0

4.6 Toerisme en recreatie

Toerisme en recreatie vormen een belangrijk onderdeel van de provinciale economie. Daarnaast is een aantrekkelijk recreatief aanbod van grote waarde voor de Limburgse bevolking. Vanuit het economische beleid wordt vooral ingezet op de vernieuwing binnen de toeristische bedrijfskolom. Onder de noemer nieuwe markten voor toerisme worden nieuwe markten voor bestaand toeristisch bedrijfsleven aangeboord en worden allianties gesloten met andere sectoren. Dit moet uiteindelijk leiden tot een sterkere concurrentiepositie van het toeristische product binnen Limburg. De nieuwe markten lijn vormt een thematische aanpak waarbij vooraf bepaalde kansrijke thema's zijn vastgesteld. Een voorbeeld van een dergelijke thema's is 'helende hellingen' waarbinnen ingespeeld wordt op de markt van het gezondheidstoerisme in Zuid Limburg.

In de fysieke sfeer biedt de provincie in bepaalde gevallen ondersteuning aan initiatieven binnen de thema's van nieuwe markten voor toerisme. Het gaat daarbij om het vercommercialiseren van de bestaande toeristische infrastructuur, bijvoorbeeld door het stimuleren van bedrijfsmatige toeristische initiatieven langs het fietsroutenetwerk. Ook kan het gaan om het realiseren van ontbrekende schakels binnen de toeristische infrastructuur of om de toeristische ontsluiting.

Imago en promotie zijn belangrijke aspecten binnen het toeristische beleidveld. De provincie ondersteunt de provinciale imagocampagnes om de gewenste toeristische doelgroepen te bereiken.

Rijksmiddelen zijn beschikbaar voor het instandhouden van en opheffen van knelpunten binnen het landelijke routenetwerk. Het gaat daarbij om de langeafstandsverbindingen voor wandelen en fietsen en om het basis recreatie toervaartnet. Hiervoor dienen nog landelijke afspraken te worden gemaakt. Hierbij zullen rijk, provincie en de gemeenten ook een financiële bijdrage moeten leveren. Daarnaast is er een landelijk rijksbudget voor het realiseren van wandelverbindingen over boerenland.

Binnen de beleidsstrategie wordt geen onderscheid gemaakt naar het reconstructiegebied en Zuid-Limburg. Wel kan tussen bepaalde gebieden verschil in thema's optreden waardoor accentverschillen ontstaan. Hierbij zal echter het thema leidend zijn en niet de gebiedsbegrenzing.

Doelen reconstructiegebied

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
TR1	Versterken positie toeristische en recreatieve sector	1,50	33	0	30	27	0	10
TR2	Beleidsmatige verankering	0,55	36	0	32	32	0	0
TR3	Versterken van de structuur en samenwerking	4,40	42	0	32	1	0	25
Totaal Toerisme en recreatie in het reconstructiegebied		6,45	40	0	31	10	0	19

Doelen Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
zTR1	Versterken van de investeringsdynamiek van toeristische ondernemers	1,23	22	0	68	0	0	10
zTR2	Versterken toeristische profiel van Zuid-Limburg	0,77	45	0	34	21	0	0
zTR3	Versterken van het toeristische imago	1,78	49	0	51	0	0	0
Totaal toerisme en recreatie Zuid-Limburg		3,78	40	0	53	4	0	3

4.7 Wonen, werken leefbaarheid

Een 'vitaal platteland' betekent een platteland waar het in de ogen van bewoners goed werken, wonen en leven is, waar sprake is van een gezonde economische en sociale basis en van een voorzieningenniveau dat is toegesneden op hun behoeften. Daarvoor worden projecten gestart die te maken hebben met:

- verbeteren woonklimaat in en rond de kernen;
- instandhouden en bevorderen van werkgelegenheid door middel van nieuwe functies;
- versterking en de instandhouding van sociale netwerken en verbinding daartussen.

De provincie stimuleert initiatieven van burgers zelf, erop gericht de woon- en leefomgeving zodanig te verbeteren dat deze tegemoet komt aan de vragen en behoeften van de mensen die daar (komen te) wonen en reikt daartoe ook instrumenten aan. De lokale sociale structuurschets en het Dorpsomgevingsprogramma (DOP), maar ook de samenwerking met de Vereniging Kleine Kernen Limburg zijn daar voorbeelden van. De vitaliteit en leefbaarheid in het landelijk gebied willen we bevorderen door gebundelde inzet van kennis, instrumenten en financiële middelen.

Andere belangrijke aandachtspunten die een plek hebben gekregen binnen de programma's van het Reconstructieplan en de Herijking zijn:

- het versterken van de sociale verbanden;
- het realiseren van multifunctionele voorzieningen (inclusief servicewinkels);
- het tot stand brengen van wonen-welzijn-zorgarrangementen;
- het stimuleren van vernieuwende woonvormen voor ouderen en starters;
- het stimuleren van kleinschalige economische (voorbeeld)initiatieven die de werkgelegenheid in een kern bevorderen en tevens direct bijdragen aan de leefbaarheid.

De provincie investeert in deze projecten niet als opdrachtgever maar meestal als subsidiënt, waarbij wordt uitgegaan van een matching van middelen door derden.

In het kader van het coalitieakkoord 'Limburg verlegt grenzen' (2004-2007) wordt vanuit het thema 'Vitale kernen en buurten' een flinke impuls gegeven aan de leefbaarheid zowel in de stad als op het platteland. De provincie treedt daarbij op als partner van gemeenten en maatschappelijk middenveld. De provincie levert een bijdrage als mede-organisator van samenwerkingsverbanden, als instrumentenontwikkelaar, als ondersteuner en verspreider van best-practices en waar nodig als co-financier. Met gemeenten maakt de provincie afspraken over gezamenlijk aan te pakken opgaven op het terrein van leefbaarheid en deze worden vastgelegd in een zogenaamd Afsprakenkader.

Doelen Reconstructiegebied

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
W.1.1	Verbeteren woonklimaat in en rond de kernen	0,98	33	0	42	25	0	0
W.2.1	Behoud werkgelegenheid minimaal op het niveau van 2003	1,96	40	0	30	30	0	0
W 3.1	Versterken sociale cohesie	2,43	34	0	33	33	0	0
Totaal reconstructiegebied		5,37	36	0	33	31	0	0

Doelen Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
zWWL1	Verbeteren woonklimaat in en rond de kernen	0,98	37	0	32	31	0	0
zWWL2	Instandhouden en bevorderen van werkgelegenheid door middel van nieuwe functies	1,96	40	0	30	30	0	0
zWWL3	Versterking en instandhouding van sociale netwerken en de verbinding daartussen	2,00	32	0	34	34	0	0
Totaal Zuid-Limburg		4,94	36	0	32	32	0	0

4.8 Stad-land relaties en internationale dimensie

De nabijheid van grote steden legt een grote claim op het platteland, met name in Zuid-Limburg. Het Heuvelland fungeert niet alleen als de graanschuur, maar ook als de achtertuin, als potentieel bedrijventerrein en als wandel- en fietsgebied voor de bewoners van stad en land. De invloed van de steden op het gebruik van het landelijk gebied is groot en de bevolkingsdruk eveneens.

De relaties tussen de stad en het landelijk gebied zijn veelzijdig en multifunctioneel. Zij betreffen de sectoren landbouw, toerisme, landschap en natuur. Het stedelijk netwerk ontleent zijn aantrekkelijkheid en identiteit ook aan het omringende platteland, het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

In Zuid-Limburg speelt daarnaast de internationale context mee: binnen een straal van 30 km vindt men de MAHL-steden Maastricht -Parkstad-, Aachen, Hasselt en Luik. Ontwikkelingen binnen Zuid-Limburg

kunnen daarom niet los gezien worden van wat er in de directe omgeving (de Euregio) gebeurt. Discussies over beheer en versterking van natuur- en landschapskwaliteiten, ruimtelijke planvorming, (landbouw-)economische ontwikkelingen en toeristische vermarkting moeten daarom samen met onze buitenlandse burens worden gevoerd. Voor het landelijk gebied zijn de belangrijkste grensoverschrijdende beleidslijnen in 2003 vastgelegd in het ontwikkelingsperspectief van het Drielandenpark.

De doelen voor stad-land relaties in het pMJP hangen hiermee nauw samen. In het pMJP wordt beoogd om de stad-land relaties in Zuid-Limburg te versterken, beter te waarderen, internationaal in te bedden en bij te dragen aan een sterkere identiteit en imago van het gebied. De voorgestelde activiteiten binnen stad-land relaties richten zich op het faciliteren van dit proces en bieden ruimte voor het experimenteren met nieuwe instrumenten.

Doelen Zuid-Limburg

Code	omschrijving	Mln €	% EU	% rijk	% prov.	% gem.	% Water - schappen	% Private partijen
SL1	Versterken van internationale stad-land-relaties	0,18	50	0	50	0	0	0
SL2	Het versterken van communicatie, samenwerking en participatie tussen stad en land	0,71	0	0	62	38	0	0
SL3	Het versterken van de kwaliteit en beheer van het landelijk gebied door het verruimen van de financiële arrangementen en instrumenten	0,30	0	0	100	0	0	0
SL4	Versterking van het imago van Zuid-Limburg en het omliggende Drielandenpark "als de ideale combinatie tussen stad en platteland"	0,36	0	0	60	40	0	0
Totaal voor stad land relatie voor Zuid-Limburg		1,55	6	0	67	27	0	0

5 Financiering en monitoring

5.1 Algemeen

Het pMJP geeft aan welke doelen wij in het landelijk gebied willen bereiken en welke middelen van EU, rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en private partijen worden ingezet. De rijksbijdrage is gebaseerd op de te verwachten inzet van het rijk, zoals die nu bekend is in het onderhandelingstraject met betrekking tot de totstandkoming van de Bestuursovereenkomst-ILG. De bijdragen van gemeenten, waterschappen en private partijen zijn zo realistisch mogelijk aangegeven. Hun bijdrage is ingeschat op grond van de huidige ervaringen en de mate van hun belang bij de realisatie van de betreffende doelen. De bijdrage van de EU is geraamd op de resultaten van het landelijke onderhandelingstraject. In het pMJP gaat het dus niet alleen om rijksdoelen en de daarvoor benodigde co-financiering van de provincie en overige partners, maar in het pMJP vormen de rijksdoelen uit de bestuursovereenkomst onderdeel van de provinciale doelen voor het landelijk gebied.

Het pMJP zet in op een gebundelde inzet van de financiële middelen en uitvoering, waardoor versnippering van middelen wordt voorkomen en daardoor mogelijkheden ontstaan voor extra financiële ruimte. Doordat de provincie inzet op de integrale gebiedsaanpak, liggen er mogelijkheden om de kosten voor de uitvoering terug te brengen ten opzichte van de sectorale aanpak.

5.2 Financiering door de partners

De totale kosten van het pMJP voor de periode 2007-2013 worden geraamd op ruim € 600 mln. De verdeling van deze kosten over de betreffende partners is als volgt:

Mln €	% EU	% rijk	% provincie	% gemeente	% Waterschappen	% Private partijen
600,11	4	51	15	11	10	9

EU

Zoals de vooruitzichten nu zijn zal de provincie Limburg aan Europese middelen een bedrag van ongeveer €24 mln tegemoet kunnen zien voor de totale programmaperiode.

Een bedrag van ongeveer €17,5 mln is afkomstig uit het Plattelandontwikkelingsprogramma (afgekort POP). Dit is een Europees subsidieprogramma dat op de ontwikkeling van het platteland in brede zin is gericht. Het Plattelandontwikkelingsprogramma 2, 2007-2013 (POP2) richt zich op de verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouwsector, de verbetering van het milieu op het platteland en het verbeteren van de leefkwaliteit en economische diversificatie op het platteland.

Het overige bedrag van €6,5 mln dient te komen uit de overige structuurfondsen. Het gaat hierbij om het fonds voor Regionaal Beleid, onderdeel EFRO en om de INTERREG-fondsen. Onderhandelingen voor beide fondsen zijn nog niet afgerond.

Rijk

In het pMJP zijn voor de periode 2007-2013 de rijksmiddelen opgenomen die beschikbaar komen voor het realiseren van de betreffende rijksdoelen. De provincie gaat ervan uit dat in totaliteit €305,81 mln beschikbaar komt aan rijksmiddelen. Het grootste gedeelte van deze middelen, i.c. €257,37 mln, wordt vastgelegd in de Bestuursovereenkomst-ILG. De overige rijksmiddelen, i.c. €48,44 mln, komen

beschikbaar buiten de afspraken van de bestuursovereenkomst om. Hierover zijn reeds eerder afspraken met het rijk gemaakt.

In de onderstaande tabel worden de budgetten vermeld van het door het rijk aan de provincie Limburg ter beschikking te stellen ILG-budget voor de periode 2007-2013.

Thema	Rijk in mln €
Natuur	199,37
Landbouw	6,85
Recreatie	0,20
Landschap	7,74
Bodem	2,93
Water	2,22
Reconstructie	38,06
Totale omvang rijks bijdrage in de ILG overeenkomst	257,37

Opgemerkt wordt dat de financiële afspraken uit de overeenkomst Natuurrealisatie Zandmaas pakket II zijn opgenomen binnen het thema natuur. Afspraken over de rijksbijdrage over het opheffen van knelpunten binnen de landelijk routenetwerken zijn hierin niet opgenomen.

De uitvoering van de Reconstructie wordt binnen het ILG als apart onderwerp behandeld. In het pMJP zijn deze gelden niet separaat opgenomen maar toegewezen aan met name doelen binnen de thema's landbouw en water in Noord- en Midden-Limburg.

Zoals gemeld stelt het rijk buiten de afspraken in de Bestuursovereenkomst-ILG ook nog budget beschikbaar voor de doelen die opgenomen zijn in het pMJP. Het betreft de volgende budgetten.

Onderwerp	Rijk in mln €
Uitvoering Natuurbeschermingswet	3,50
Glastuinbouw	4,00
Koopmansmiddelen	3,44
(Water)bodem- sanering 2007-2009	9,00
Grensmaas en Zandmaas Pakket I	25,50
Aanpak Fijnstof	3,00
Totaal	48,44

Provincie

De bijdrage van de provincie voor de realisatie van doelen uit het pMJP is geraamd op € 90 mln. Dit bedrag is gebaseerd op de aanname dat de huidige financiële inzet van de provincie voor de realisatie van de operationele doelen in het Reconstructieplan en de Herijking wordt gecontinueerd.

Van dit budget is € 48 mln benodigde voor de cofinanciering van de rijksdoelen zoals die in het pMJP zijn opgenomen. De overige € 42 mln wordt benut voor (co)-financiering van de resterende provinciale doelen in het pMJP.

Gemeenten

In het pMJP is een inschatting gemaakt voor de bijdrage uit de gemeenten. Hiervoor is geput uit ervaring bij de uitvoering van de Bestuursovereenkomst Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg 2004-2007 en op basis van de huidige subsidieregelingen.

Voor de bijdrage van de gemeenten, maar ook die van waterschappen en private partijen, neemt de provincie een inspanningsverplichting op zich om zorg te dragen dat deze partijen de gevraagde indicatieve bijdrage beschikbaar stellen.

Waterschappen

Met de waterschappen vindt overleg plaats over hun financiële inzet in het pMJP. De waterschappen hebben aangegeven de gevraagde financiële inzet te leveren mits de overige partners ook hun financiële bijdrage leveren. Gezien het feit dat rijk en provincie gezamenlijk ca € 50 mln van hun budget koppelen aan de uitvoering van de watergerelateerde doelen van het pMJP gaat de provincie ervan uit dat de waterschappen de gevraagde inzet ook zullen realiseren.

Private partijen

Private partijen bepalen hun inzet aan de hand van de uit te voeren projecten. Voor de inschatting van de inbreng is geput uit ervaringen bij de uitvoering van de Bestuursovereenkomst Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg 2004-2007 en op basis van de huidige subsidieregelingen.

5.3 Monitoring

De werkwijze van de provincie is gericht op de realisatie van de doelen. Hiervoor zal een voortgangsmonitoring worden opgezet. Aan de hand van jaarlijkse voortgangsrapportages zal de evaluatie van de voortgang plaatsvinden. Halverwege de uitvoeringsperiode zal in 2010 een uitvoerige inhoudelijke en financiële evaluatie plaatsvinden, waarbij tevens het functioneren van de uitvoering zal worden beoordeeld, de zogenoemde midterm review. Aan de hand van de doelrealisatie zal worden bezien of bijsturing noodzakelijk is, bijvoorbeeld als doelen niet gehaald dreigen te worden. Dit kan bijvoorbeeld door het aanscherpen van (financiële) afspraken, wijzigen van uitvoeringspartijen of het bieden van (extra) ondersteuning. De midterm review vormt een nadrukkelijk evaluatie- en bijstellingsmoment. Overigens dienen de partijen vanuit hun medeverantwoordelijkheid ook zelf tijdig aan te geven indien knelpunten zich voordoen.

Het pMJP vormt voor de provincie het instrument voor de programmatische aansturing. Het pMJP wordt gekenmerkt door een zo specifiek mogelijke omschrijving van de te bereiken doelen en prestaties, onderverdeeld naar zeven thema's. Dit maakt sturing op programmadoelen en te bereiken prestaties mogelijk. Bij eventuele gewijzigde omstandigheden of inzichten kan dit leiden tot aanpassing van het doelbereik en de prestaties.

Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de voortgangsrapportages. Naast de verantwoording richting Provinciale Staten zal ook verantwoording richting rijk over de voortgang van de prestaties en de besteding van de (rijks)middelen plaatsvinden. Het rijk gebruikt de provinciale informatie over de geleverde prestaties en de daaraan bestede budgetten voor de verantwoording richting Tweede Kamer en bij de ontwikkeling van het rijksbeleid. Door de landelijke werkgroep PEIL (Prestatie en Effecten in het Investeringsbudget Landelijk gebied) is richting gegeven aan de wijze waarop er inhoudelijk vorm moet worden gegeven aan de voortgangsrapportages, midterm review en de eindverantwoording.

5.4 Strategische milieubeoordeling

SMB-plicht

De verplichting om voor sommige plannen een strategische milieubeoordeling (SMB) uit te voeren vloeit voort uit de Europese richtlijn 2001/42/EG die sinds 21 juli 2004 rechtstreekse werking heeft. De SMB wordt ook wel Plan-milieu-effect-rapportage (Plan-m.e.r.) genoemd. Het doel van een SMB is om al tijdens de voorbereiding de milieueffecten van een plan in beeld te krijgen. De SMB-plicht geldt voor plannen die:

- wettelijk of bestuursrechtelijk zijn voorgeschreven én
- een kader vormen voor een later m.e.r.-plichtig of
- m.e.r.-beoordelingsplichtig besluit of waarvoor een passende beoordeling in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn vereist is.

Een passende beoordeling op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn richt zich op de bescherming van deze specifieke natuurgebieden. Deze moet worden uitgevoerd als het plan mogelijke significante negatieve effecten op een beschermd gebied heeft. De m.e.r. richt zich op alle milieugevolgen van een activiteit waarvoor in het Besluit milieu-effectrapportage 1994 de m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht is vastgelegd.

Het pMJP voldoet daarmee aan het criterium 'plan dat wettelijk of bestuursrechtelijk is voorgeschreven'. Of het ook een kader vormt voor een later m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig besluit of dat een passende beoordeling in kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn vereist is, kan alleen worden bepaald aan de hand van de concrete inhoud van het pMJP.

Positie van het pMJP

Van belang is dat het pMJP een programma is in een keten van plannen, programma's en projecten. Het pMJP bevat geen nieuw beleid, maar past binnen de kaders van het provinciaal beleid zoals dat met het POL is neergelegd. Voor de onderdelen van het POL waarvoor dat wettelijk vereist was, is in het verleden een m.e.r. uitgevoerd.

Voor Noord- en Midden-Limburg hebben Provinciale Staten op 5 maart 2004 een reconstructieplan als bedoeld in artikel 11 van de Reconstructiewet concentratiegebieden vastgesteld. Het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg bevat de lange termijn doelen op het gebied van plattelandsontwikkeling voor de periode 2004-2015. Het Reconstructieplan volgt grotendeels het beleid van het POL, maar er zitten ook enkele beleidswijzigingen in die met name betrekking hebben op de zoneringsintensieve veehouderij en de aanwijzing van hydrologisch gevoelige gebieden. Deze wijzigingen hebben de status van POL-aanvulling gekregen. De lange termijn doelen van het Reconstructieplan zijn in deel C van dat plan uitgewerkt in operationele doelen voor de periode 2004-2007. Dit deel van het plan moet worden

beschouwd als het eerste uitvoeringsprogramma als bedoeld in artikel 31 van de Reconstructiewet. Gedeputeerde Staten hebben op 28 maart 2006 de operationele doelen voor de periode 2007-2013 vastgesteld. Voor deze periode is gekozen omdat deze aansluit bij het eerste investeringstijdvak op grond van de WILG. Alle operationele doelen passen binnen de lange termijndoelen van het Reconstructieplan. Er is geen sprake van nieuwe doelen.

Voor het Reconstructieplan is een milieueffectrapportage uitgevoerd. Daarmee werd destijds geanticipeerd op de m.e.r.-plicht voor reconstructieplannen zoals deze uiteindelijk is verankerd in bijlage C, onder 9.2, van het Besluit milieu-effectrapportage.

Voor Zuid-Limburg geldt geen reconstructieplan omdat dit deel van de provincie buiten het bij de wet aangewezen concentratiegebied valt. De provincie heeft in het verleden wel een plan van aanpak opgesteld dat een set van doelen en maatregelen voor de plattelandsontwikkeling in Zuid-Limburg bevatte. Er is in 2005 echter voor gekozen om voor Zuid-Limburg een doelenplan op te stellen volgens dezelfde systematiek als die van het Reconstructieplan. Op 16 december 2005 hebben Provinciale Staten daartoe de 'Herijking plan van aanpak Zuid-Limburg Vitaal Platteland' vastgesteld met de lange termijndoelen en operationele doelen voor de periode 2007-2013. Ook hier is gekozen voor de periode die aansluit bij het eerste investeringstijdvak op grond van de WILG. De doelen van de 'Herijking' passen binnen het beleid van het POL en bevatten geen beleidswijzigingen. Omdat de Herijking geen plan is dat wettelijk of bestuursrechtelijk is voorgeschreven speelde een eventuele SMB-plicht hierbij geen rol.

Het pMJP is in feite de samenvoeging van de operationele doelen voor de periode 2007-2013 zoals geformuleerd in de twee genoemde documenten, opgeschreven volgens de systematiek zoals afgesproken tussen rijk en provincies. Er is geen sprake van een nadere ruimtelijke concretisering van de doelen. De doelen zijn meer 'doelgroep-gestuurd' dan 'ruimtelijk gestuurd'. Belangrijkste verschil is dat het pMJP aangeeft op welke wijze de financiering van de uitvoering van de doelen over de betrokken partijen, waaronder rijk en provincie, volgens de provincie moet worden verdeeld.

Beoordeling van het pMJP op SMB-plicht

Omdat het niet op voorhand is uitgesloten dat het pMJP onderdelen bevat waarvoor de SMB-plicht geldt is het overzicht van doelen beoordeeld aan de hand van de vraag of het vervolgtraject van het betreffende pMJP-onderdeel een kader stelt voor een besluit dat m.e.r.-plichtig of -beoordelingsplichtig is of waarvoor een passende beoordeling in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn moet worden uitgevoerd. Bij de volgende onderdelen van het pMJP zou dat gelet op de omschrijving van het onderdeel het geval kunnen zijn:

1. Planmatige herverkavelingen gericht op structuurverbetering landbouw, EHS-realisatie, beekherstel en verdrogingsbestrijding (L1)
2. Intensieve veehouderijen: operationaliseren projectvestigingen en verplaatsing intensieve veehouderijbedrijven van extensiveringsgebieden naar landbouwontwikkelingsgebieden (L2)
3. Glastuinbouw: Uitvoering maatregelen in projectvestigings- en concentratiegebieden, herstructurering concentratiegebieden, verplaatsing bedrijven naar concentratiegebieden (L3)
4. Ontwikkeling Greenport-concept (L4)
5. Inrichting extra waterbergingsgebied (Wn1)
6. Versterken relatie leisurepark Gravenrode met verblijfsrecreatie (zTR2)

1. Planmatige herverkavelingen gericht op structuurverbetering landbouw, EHS-realiserie, beekherstel en verdrogingsbestrijding (L1)

De inrichting van het landelijk gebied waarbij sprake is van functiewijziging van ten minste 125 ha of 250 ha is m.e.r.-beoordelingsplichtig respectievelijk m.e.r.-plichtig (C-lijst cat. 9.2 en D-lijst cat. 9). Het pMJP geeft echter nog niet concreet aan waar herverkavelingsprojecten zullen plaatsvinden, althans het pMJP geeft hieraan ten opzichte van het POL en het Reconstructieplan geen nadere invulling. Pas bij het opstellen van een nader plan of wellicht pas bij een inrichtingsplan (artikel 17 WILG) zal sprake zijn van voldoende concreetheid om de SMB- of m.e.r.-plicht te kunnen beoordelen. In eerste instantie gaat de voorkeur uit naar kavelruilprojecten op vrijwillige basis (ruilverkaveling bij overeenkomst). Alleen indien nodig zal in tweede instantie worden bekeken of aanvullend herverkaveling met een dwingend karakter nodig is (wettelijke herverkaveling).

2. Intensieve veehouderijen: operationaliseren projectvestigingen en verplaatsing intensieve veehouderijbedrijven van extensiveringsgebieden naar landbouwontwikkelingsgebieden (L2)

Oprichting van intensieve veehouderij boven een bepaalde omvang is m.e.r.-beoordelingsplichtig of m.e.r.-plichtig (C-lijst en D-lijst cat. 14). Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen al dan niet in samenhang met verplaatsing uit een extensiveringsgebied is alleen toegestaan in landbouwontwikkelingsgebieden in Noord- en Midden-Limburg. Het zal veelal gaan om bedrijven die qua omvang m.e.r.-plichtig zijn. De aanwijzing van de landbouwontwikkelingsgebieden is echter reeds onderzocht in het MER dat is opgesteld in het kader van het Reconstructieplan. De exacte locaties voor nieuwvestiging worden op gemeentelijk planologisch niveau afgewogen. Het pMJP geeft hieraan ten opzichte van het Reconstructieplan geen nadere invulling.

3. Glastuinbouw: Uitvoering maatregelen in projectvestigings- en concentratiegebieden, herstructurering concentratiegebieden, verplaatsing bedrijven naar concentratiegebieden (L3)

Voor het projectvestigingsgebied glastuinbouw is in het kader van het POL reeds een m.e.r. uitgevoerd. De concentratiegebieden zijn ten opzichte van het POL en het Reconstructieplan niet nader begrensd of uitgewerkt.

4. Ontwikkeling Greenport-concept (L4)

Dit project zit nog in de fase van vorm en inhoud geven aan de kennis- en innovatiestructuur.

5. Inrichting extra waterbergingsgebied (Wn)

De verwachting is dat het areaal waterbergingsgebied dat nog moet worden ingericht beperkt van omvang is en dat het om gebieden met een beperkt oppervlak gaat. Het pMJP geeft geen nadere zoekgebieden aan.

6. Versterken relatie leisurepark Gravenrode met verblijfsrecreatie (TR2)

Het betreft hier een project waar weliswaar m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige elementen in kunnen zitten, maar in het pMJP gaat het alleen om het stimuleren van de contacten tussen het recreatiepark en de ondernemers met verblijfsrecreatie in de omgeving.

Conclusie

Conclusie is dat bij deze onderdelen van het pMJP:

1. reeds eerder een m.e.r. is uitgevoerd of
2. er geen sprake is van voldoende ruimtelijke concreetheid en geen zelfstandige uitspraken worden gedaan over locatiekeuzen, locaties of tracés.

De provincie is van oordeel dat een uit te voeren SMB voor het pMJP meerwaarde moet hebben voor de besluitvorming. Dat betekent dat als reeds eerder de milieueffecten van een beslissing zijn onderzocht in een m.e.r., het uitvoeren van een SMB geen toegevoegde waarde heeft. Bovendien is het uitgangspunt van SMB het vergelijken met mogelijke alternatieve oplossingen. Dat betekent dat er sprake moet zijn van een voldoende mate van ruimtelijke concreetheid omdat anders vergelijking met alternatieven niet mogelijk is. Aangezien dat bij genoemde onderdelen niet het geval is, heeft de provincie besloten geen SMB uit te voeren voor het pMJP.